

PRZEGLĄD CERAMICZNY

założony przez Karola Rollego.

Upraszamy uprzejmie o powoływanie się przy zamówieniach na ogłoszenia „Przeglądu.”

Treść Nr. 7: Konkurencja eternitu. — Ruch budowlany w Krakowie. — Kartel fabrykantów porcelany. — Fabryka cementu w Galicyi. — Kronika. — Ogłoszenia.

Inż. Roman Z. Ciesielski

Kraków

Garncarska 14.

— wykonuje plany i przeprowadza budowę fabryk: —

cegieł, dachówek, wapna,

- cementu, gipsu i t. p. -

Budowa kominów fabrycznych.

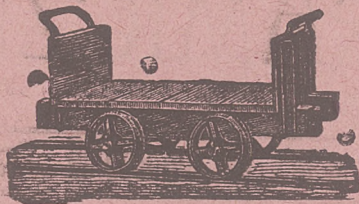
Wprowadzanie opalania

== ropą. ==

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

KUPNO

NAJEM

KOLEJKI WĄZKOTOROWE

dla eksploatacji torfu, dla cegielń, fabryk,
kopalń, gospodarstw rolnych, i t. p.
urządza i dostarcza:

E. GIEŁDZIŃSKI

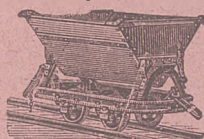
LWÓW.

Biuro: ul. Jagiellońska 1. 3. Składy: ul. Grodecka 1. 99.

Kupno i najem.

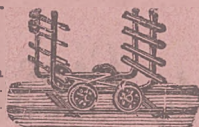
Szyny, tory przenośne i stałe, wózki rozmaitej konstrukcji,
tarcze obrotowe, rozjazdy, taczki żelazne etc. etc.

Wynajmuje koleje kompletnie urządzone. Nowy i używany
materiał, oraz części zapasowe zawsze na składzie.

Katalogi, koszty-
rysy i rysunki
gratis i franko.

Specjalny oddział dla
projektowania i budo-
wy kolei wązko i nor-
malno-torowych.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Parowa Fabryka „JUNTA“

cegły, dachówki, rurek dren.

-- w Sądowej Wyszni --

Doborowy materiał na składzie.

ARCHITEKT

miesięcznik poświęcony
architekturze, budowni-
ctwu i przemysłowi ar-
tystycznemu.

KRAKÓW,

Red.: Władysław Ekielski.

Prenumerata roczna 20 K. —
10 rb. — 20 mk. — 30 fr.

Inż. chem. Wincenty Bogucki w Chrzanowie.

PIERWSZA GALICYJSKA

SPECYALNA FABRYKA MASZYN

dla przemysłu cementowego i betonowego

buduje maszyny do wyrobu:

dachówek, cegieł i posadzek cementowych oraz formy do wyrobów
betonowych i dostarcza je po cenach najniższych.

Kompletne urządzenie do wyrobu dachówek już od 500 kor.

Kosztorysy i wyjaśnienia odwrotnie i bezpłatnie.

Interesanci w fabryce zawsze mile widziani.

PRZEGLĄD CERAMICZNY

WYCHODZI 10. i 25. KAŻDEGO MIESIĄCA.

Redaktor: Inżynier *Karol Rolle*.

PRZEDPŁATA ROCZNA:

10 kor., 5 rsr., 10 mk., 12 fr.

Prenumeraty mniejszej jak roczna
~~~~~ nie przyjmuje się. ~~~~~

ZESZYT POJEDYNCZY 50 H.

ADRES ADMINISTRACYI I REDAKCYI:
PODGÓRZE, św. FLORYANA 5.

CENA OGŁOSZEŃ WYNOŚI:

Za cm² 6 hal. Cała strona
20 k., $\frac{1}{2}$ str. 12 k., $\frac{1}{4}$ str.
7 k., $\frac{1}{8}$ str. 4 k., przy 6-kro-
tnem powtórzeniu 10%, 12-
krotn. 16%, 18-krotn. 20%,
24-krotnem 25% opustu.

Prenumeratę na Królestwo i Cesarstwo przyjmuje: E. Wende i Sp. Warszawa Krak. Przedm. 9,
i Administracya Gazety handlowo-rzemieślniczej w Warszawie Aleja Szucha Nr. 19.

BADANIA MATERIAŁÓW SUROWYCH:

Gliny;

Piasku;

Wapna;

Marglu;

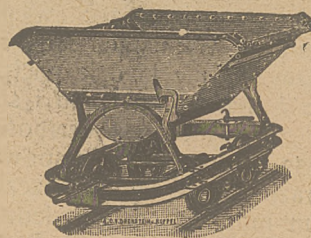
Gipsu;

i t. p.

przeprowadza i wydaje opinie co do
zużytkowania ich, udziela porad tech-
nicznych w sprawie założenia i ule-
pszenia fabryk, usuwania błędów fa-
brykacyi, powiększenia rentowności
i t. p.

inż.: Karol Rolle

Podgórze św. Floryana 5.

Orenstein i Koppel

Lwów, Pasaż Mikolascha.

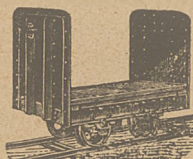
Fabryki

Kolei wążkotorowych i lokomotyw

Praga — Wiedeń — Budapeszt
urządzają i dostarczają:

kolejki przenośne i stałe.

Wagoniki do transportu gliny, cegieł i dachówek
mokrych i suchych.

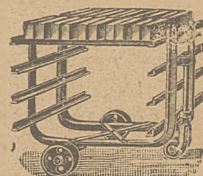
Wynajmują:

Kompletne kolejki na pewien
okres czasu.

Katalogi, kosztorysy etc.
bezpłatnie.

Używane materiały zawsze
na składzie.

Splata amortyzacyjna.

Konkurencja Eternitu.

(Dokończenie, patrz zeszyt 6-ty).

Zaznaczam, że na podstawie tych moich wywodów gal. Związkowi przemysłu fabrycznego udało się przekonać sfery miarodajne o prawdziwości tego stanowiska i odzyskać je przez to ponownie dla dachówki glinianej.

Odnosnie do dobroci eternitu trudno dzisiaj coś pewnego orzec, a to z powodu krótkości czasu użycia jego w budownictwie. Nawet trudno będzie sobie wyrobić zdanie o samym eternicie, gdyż jest włączeniu z samym dla siebie trwałym materiałem, a t. j. papą dachową, tak więc pochlebne świadectwa eternitowi wystawiane, w znacznej części należy odnieść do tego podkładu.

Przekonanie to czerpię już z dawnego okólnika, który powiada, że: „wystarcza już łące nie łalami o wymiarach 30 na 50 mm, a to tam, gdzie się nie kładzie nacisku na zupełną szczelność na dostęp pyłu i śniegu”. Z tego wynika, że gdy o tę szczelność chodzi, musi być użyte szalowanie i opapowanie, w przeciwnym razie krycie nie jest szczelnem.

O tem mogliby coś powiedzieć pewni właściciele młyna parowego w Budapeszcie. Tam kładziono eternit na łącach, umocowano gwoździami a następnie uszczelniono zetknięcia kitem. Krycie to nie utrzymało się, gdyż wiatr przedostał się szczelinami pomiędzy płytami, podniósł je a kit przerwał. Musiano krycie zrzucić, a fabryka eternitu, która dała roczną gwarancję, własnym kosztem uskuteczniła nowe pokrycie.

Nieopodal naszej fabryki na stacyi w Podgórzu - Płaszowie pokryto jeden z budynków eternitem. Spostrzegłem, że płyty skutkiem dłuższego działania słońca poparzyły się, a po deszczu znowu wróciły do należytego stanu.

Te wszystkie doświadczenia wzmacniają mnie w przekonaniu, że eternit sam nie jest szczelnym, a dopiero nabiera tej własności w kombinacji z tekturą dachową i szalunkiem.

Z kolei chcę parę uwag poświęcić tej tak często przechwalanej ogniotrwałości eternitu.

Że właśnie w ogniu jest on niebezpiecznym i utrudnia tłumienie pożaru, o tem słyszeliśmy już poprzedniego roku. Czyniłem próby i w tym kierunku, i o tej ogniotrwałości przekonać się nie mogłem. Owszem przekonałem się, że eternit wystawiony pewien czas na działanie ognia, traci zupełnie moc i daje się w palcach przełamać.

I zapytuję: może eternit w tych warunkach nazywać się materiałem ogniotrwałym?

A teraz omawiając sposoby zwalczania konkurencji eternitu w Galicyi, przedstawie Panom urzędowe dokumenta, sprawę tę poruszające. W r. 1905 miały być w Nowym Sączu pokryte eternitem budynki kolejowe o powierzchni dachu około 10,000 m². Rozporządzeniem Ministerium kolejowego z 14 czerwca 1905 l. 22,229 polecono dyrekcji kolejowej w Krakowie zastosować dachówkę glinianą do wszystkich budowli w obrębie tej Dyrekcji.

W tymże czasie otrzymał Wydział krajowy we Lwowie następujące pismo z Ministerstwa kolei (l. 31,477/19). „W powołaniu na pismo z 26 czerwca 1905 l. 55,064 dotyczącego użycia eternitu, produktu niekrajowego, do krycia budynków na liniach galicyjskich, wyjaśnia się Wydziałowi krajowemu, że polecenie użycia wyłącznie tego materiału nie było wydane i że materiał ten wyjątkowo tam był dopuszczony, gdzie dachówka nie mogła być użyta z powodu swego ciężaru przy znacznych rozpiętościach i stromej lub płaskiej konstrukcyi dachu, lub gdy z powodu tego musiałyby być użyte kosztowne konstrukcye dachowe.

Wówczas używa się eternitu w miejsce innych materiałów jak blachy, morawskiego, śląskiego lub francuskiego łupku, które znowu są cięższe lub mniej ogniotrwałe od eternitu a również nie pochodzą z Galicyi.

Wobec tego Wydział krajowy raczy przyjąć do wiadomości, że przy wyjątkowym użyciu eternitu nie ma się na myśli szkodenia przemysłowi galicyjskiemu i tego przemysł ten obawiać się nie ma powodu. W końcu nadmieniam się, że niedawno polecono galicyjskim Dyrekcjom, by ograniczyły użycie eternitu do wyżej wymienionych specjalnie wypadków, a natomiast, by wszędzie indziej używały dachówki w Galicyi wyrabianej.

Kierownik c. k. Ministerstwa kolei

Wrba“.

W tymże roku 1905 miał być pokryty eternitem budynek w fabryce tytoniu w Winnikach. Gal. Związek przemysłu fabrycznego zwrócił się w tej sprawie do Ministerstwa skarbu i do generalnej Dyrekcji monopolu tytoniowego, i otrzymał z tąd następującą odpowiedź (17/12 1905 l. 45,466 VII. b.):

„W załatwieniu pisma do Ministerstwa skarbu z 17/9 zawiadamia się, że przy budowie w fabryce tytoniu w Winnikach zostanie zamiast eternitu zastosowana dachówka gliniana. C. k. Dyr. w zast. Mussil.“ Te same rezultaty osiągnął Związek u Magistratów, w Krakowie, Lwowie i Tarnopolu.

Również Ministerstwo wojny zajmowało się

pytaniem, czyby nie użyć eternitu do budowy koszar i szpitali, budowanych w ostatnich trzech latach, a przedstawiających blisko 30,000 m² powierzchni dachów. Ale i tu dachówka zwyciężyła, i dziś po stoczonej kampanii wojennej możemy spokojnie patrzeć w przyszłość tem silniej przekonani, że dachówka gliniana między wszelkimi materiałami kryjącymi pierwsze zajmuje miejsce“.

Nad referatem p. Ehrenpreisa rozwinęła się bardzo interesująca dyskusja, z której parę momentów tu pragnę przytoczyć.

I tak dr. Fischer przytoczył daty, odnoszące się do jednej wielkiej budowy rządu wej:

1 m ² eternitowego krycia	K 3.50
1 „ szalunku 26 m/m grubego	„ 1.50
1 „ papy	„ 0.50

Zatem 1 m² kompletnego krycia K 5.50

W przeciwstawieniu koszt krycia dachówką za 1 m² kompletnie wynosi w Czechach około 2.50 K a łączenia 0.35 K czyli razem 2.85 K.

Steinbrück stwierdził, że przy wyrobie eternitu użyto niekiedy zamiast azbestu, trocin drzewnych. — Wytrzymałość dachówki eternitowej z czasem maleje skutkiem wrażliwości na zmiany atmosferyczne (skutkiem tego w graubünden wydano zakaz użycia eternitu).

Mimo tego wzrasta użycie eternitu n. p. przy budowie linii kolejowej: Celowiec-Opicina-Triest. W Vöcklabruck powstaje fabryka cementu, obliczona tylko na produkcję eternitu, co jest dowodem, że użycie tego materiału wzrasta.

Inny mówca podniósł, że w Szwecji największa tam fabryka cementu w Lomma zakłada fabrykę eternitu. Eternit uzyskał rozpowszechnienie w Danii, Szwecji, Rosyi, Finlandyi, Prusach wschodnich i Szlezewiku-Holsztynie. Eternit wyrabia się z cementu i azbestu. Najlepszy azbest pochodzi z Kanady i kosztuje 135 mk. za 100 kg. W Rosyi kosztuje cement zaledwie 1/3 tej kwoty. W Galicyi (gdzie?) i innych krajach czynią poszukiwania tego minerału, wynaleziono zaś obfite pokłady w północnej Szwecji. Do wyrobu eternitu azbest musi być włóknisty, ten się miele na holendrach, przepuszcza przez sita bębnowe, przez co robi się rodzaj tkaniny z włókien azbestowych, którą się cementem powleka, na to idzie nowa warstwa azbestu, potem cementu i t. d. aż do grubości płyty około 10 cm. Kraje się następnie masę na płyty 1,2 m² powierzchni i zprasowuje do grubości 3–4 m/m poczem następuje proces twardnienia cementu i gdy dojdzie do tego, że masa da się krajać, wówczas płyty kraje się na mniejsze płytki,

a te po trzymiesięcznem leżeniu zdolne są do użycia.

Inny mówca znowu podał notatkę z „Linzer Tagespost“ z 28 lutego 1907 o pożarze w pewnej miejscowości w Austrii górnej: „interesującym było rozpadanie się płyt azbestowych, którymi była pokryta część domu. Było ono połączone z tak głośnym hukiem, że w sąsiednich wsiach wzięto to za strzały przy rozsadzaniu skał w kamieniołomie“.

Inni mówcy podnosili potrzebę obrony przemysłu ceramicznego przed eternitem przez odnośne przedstawienia u Ministerstwa kolejowego, przyczem jeden z mówców podniósł, że w żadnym z krajów Monarchii nie daje się w tym stopniu pierwszeństwa przemysłowi krajowemu, jak w Galicyi. Galicya w tym kierunku zajmuje pierwsze miejsce w Austrii. Może niezbyt czule były te słowa we Wiedniu wypowiedziane, ale dla nas stanowią miłe świadectwo, że praca w tym kierunku nie musi iść na marne, gdy już zwraca uwagę u obcych.

R.

Ruch budowlany w Krakowie.

W roku bieżącym rozpoczęto następujące budowle z fundamentu, lub kończą rozpoczęte w roku zeszłym, przy ulicach: św. Anny l. 9 dwupiętrowy dom Towarzystwa dla kredytu hipotecznego i osobistego. — Plac szczepański l. 6 dwupiętrowy dom Związku handlowego Kółek rolniczych. — Ulica Grodzka l. 26 trzypiętrowy dom. — Ulica Floryańska l. 28 trzypiętrowy dom. — Róg ulicy Smoleńskiej i Swobody trzypiętrowy dom. — Podzamcze l. 28 trzypiętrowy dom. — Róg ul. Smoleńskiej i Swobody dwupiętrowy dom. — Róg Jabłonowskich-Garncarskiej dwupiętrowa kamienica Zgrom. SS. Serca Jezusowego. — Plac Groble, obok gimnazjum, dwupiętrowy dom. — Ul. Wolska (naprzeciw „Sokoła“) dwupiętrowy dom. — Podwale l. 13. i 14. trzypiętrowe kamienice z oficynami. — Łobzowska l. 13 dwupiętrowy dom. — Karmelicka l. 28 dwupiętrowy dom. — Karmelicka l. 1 trzypiętrowy dom. — Długa l. 8 trzypiętrowy dom. — Krowoderska l. 6 dwupiętrowy dom. — Długa l. 13 trzypiętrowa kamienica. — Długa l. 56 dwupiętrowy dom. — Długa l. 67 trzypiętrowy dom z oficynami. — Rynek Kleparski l. 10 trzypiętrowy dom. — Rynek Kleparski l. 16 nadbudowa II. piętra. — Zacisze l. 8 nadbudowa II. piętra. — Topo

Iowa l. 4 dwa dwupiętrowe domy. — Rakowicka l. 9 dwupiętrowy dom. — Poniatowskiego l. 10 dwupiętrowy dom. — Poniatowskiego l. 12. dwupiętrowy dom. — Augustyańska róg Dietlowskiej trzypiętrowa kamienica. — Dietlowska obok szkoły barakowej dwa trzypiętrowe domy. — Dietlowska l. 101 przybudowa dwupiętrowej i jednopiętrowej oficyny. — Berka Joselowicza l. 19 dwupiętrowy zakład stolarski p. Kleinbergera.

W ostatnim czasie wpłynęły następujące plany do budownictwa miejskiego; Plac Szczepański l. 8 trzypiętrowy dom Towarzystwa rolniczego (obecnie burzą stary budynek). — Plac Szczepański l. 2 trzypiętrowy dom z oficyną. (stary obecnie burzą). — Ul. Straszewskiego l. 7 trzypiętrowy dom — Ul. Wolska l. 28 większe adaptacje w trzechpiętrowym domu. — Ul. Siemiradzkiego l. 3 dwupiętrowy dom. — Ul. Krowoderska trzypiętrowy dom. — Ul. Długa l. 6 a trzypiętrowy dom.

Ul. Sebastjana l. 7 przybudowa jednopiętrowej oficyny. — Ul. Zielona l. 15 przebudowa i nadbudowa trzeciego piętra istniejącego domu. — Ul. Stradomska l. 15 dobudowa dwupiętrowej oficyny. — Ul. Berka Joselowicza l. 7 mały budynek w podwórzu — Ul. św. Sebastjana l. 36 nadbudowa trzeciego piętra domu. — Plac Bawół l. 3 budowa dwupiętrowego domu. — Róg ul. Kupa i Izaaka trzypiętrowy dom. — Ul. Bocheńska (dawniej Pusta) róg Gazowej dwupiętrowy dom z trzypiętrową oficyną z salą na zgromadzenia izraelskiego Powszechnego stow. budowy tanich domów mieszkalnych i domów robotniczych. Ul. Jakóba l. 31 budowa domku w podwórzu. Ul. Grodzka l. 14 budowa portalu sklepowego.

Wedle „Czasu“.

Kartel fabrykantów porcelany.

Austriacy i niemieccy fabrykanci porcelany, idąc za niezdrowym przykładem trustów i karteli amerykańskich i europejskich, postanowili również związać się, w kartel. Zaznaczyć trzeba, że Austria ma bardzo znaczny udział we wszechświatowej produkcji szkła i porcelany

i niejeden z austriackich turystów nabywając np. w Wenecyi sławne szkła weneckie u Salviattiego, nabywa wyroby czeskie lub austriackie. Otóż z początkiem tego roku fabrykanci porcelany zawiązali się w kartel i postavili kupcom porcelany tak ciężkie warunki do przyjęcia, że zmusiło to ich do jak najenergiczniejszej obrony. Kartelowcy zażądali przede wszystkim, ażeby kupcy oprócz dobrego towaru przyjmowali i sprzedawali także wybiórki (Aus-schus), ponadto podwyższyli ceny przy niektórych artykułach nawet o 60% a wreszcie zażądali, by wszyscy kupcy zobowiązali się rewersem, że tylko u fabryk należących do kartelu będą pokrywali swoje zapotrzebowanie. Żądania kartelowców, gdyby weszły w życie, odbiłyby się przede wszystkim na konsumentach, tj. na publiczności, gdyż kupcy zdani na łaskę i niełaskę kartelu, musieliby sprzedawać publiczności towar gorszy, a ponadto także znacznie podwyższać ceny. Rokowania, które wiedeńskie towarzystwo kupców porcelany w imieniu kupców austriackich i węgierskich podjęło z kartelem, nie doprowadziły do żadnego wyniku, tak, że wreszcie musiano zwołać ankietę do Wiednia, któraby tę sprawę definitywnie rozstrzygnęła. Dnia 25 marca ankietą taką odbyła się we Wiedniu, a brało w niej udział 84 kupców, zastępujących 708 firm handlujących porcelaną i 20 fabrykantów porcelany zastępujących kartel. Kupiectwo galicyjskie zrozumiało ważność chwili i zorganizowało się w związek, do którego przystąpiła większość firm galicyjskich i bukowńskich. Imieniem związku tego występował w Wiedniu p. Jakób Lewicki. Podczas obrad ankiety, które trwały przeszło 10 godzin, doszli kupcy i fabrykanci wreszcie do porozumienia. Mianowicie wywalczono na członkach kartelu, że wybiórki nie zostaną wprowadzone w handel, natomiast podwyższono ceny jeszcze o 3%, po przeprowadzeniu zaś tych żądań kupcy mogli się już zgodzić na podpisanie rewersu, co też rzeczywiście zostało uskutecznione. Wobec tego należy oczekiwać od lipca podwyższenia cen porcelany dochodzącego nawet do 50%.

Każden ceglarz polski powinien bojkotować wyroby pruskie a popierać swoje!

Fabryka cementu w Galicyi.

Już wspomnieliśmy w nrze 6. naszego pisma o mającej powstać fabryce cementu w Andrychowie.

W sprawie tej otrzymaliśmy odezwę komitetu tymczasowego, którą w dosłownym brzmieniu zamieszczamy:

„Wezwanie do pracy nad uprzemysłowieniem kraju naszego stało się w ostatnich czasach nie bez skutku doniosłem hasłem społecznem. To też wszyscy życzliwi krajowi obywatele, garną się z ochotą do pracy, aby dźwignąć go ekonomicznie i zgotować społeczeństwu lepszą przyszłość, przysparzając ludowi pracy i dobrobytu i wstrzymując emigrację jego na obczyznę.

Wiedząc, że Wielmożny Pan hołduje również tym zapatrywaniom, zapraszamy Go uprzejmie do zbiorowej pracy nad założeniem fabryki cementu portlandzkiego w Andrychowie koło Wadowic, przez zorganizowanie Spółki akcyjnej lub innej z kapitałem około 2 milionów koron. W tym celu prosimy o wzięcie udziału w subskrypcyi na akcje lub udziały, których prawdopodobnie wysokość od 200 do 500 koron oznaczy się w swoim czasie, aby ułatwić i mniej zamożnym uczestnictwo w tem dziele.

Lecz nie tylko samo poczucie życzliwości dla kraju powinno być bodźcem do tej zbożnej pracy, również i interes własny, rzetelny a pewny zysk w postaci wysokiej „dywidendy” — winien nas zachęcić do przyłożenia cegiełki do tej budowy bogactwa kraju — podobnie jak to czynili niedawno sąsiedzi nasi, Czesi i Węgrzy. Wszak ekonomiści, nie bez słuszności utrzymują, że suma dóbr wszystkich obywateli kraju jest dobrem publicznem.

Nie patrzmyż nadal obojętnem okiem, jak obcy u nas robią interesa na polu przemysłu i handlu, wywożąc zyski zagranicę.

Cement jest w naszych czasach materiałem, którego zapotrzebowanie i użycie do nowoczesnych budowli tak wodnych jak i lądowych z każdym dniem wzrasta z powodu konieczności obywateli się bez zbyt drogiego drzewa, które zastępuje przeważnie konstrukcyja żelazno-betonowa. Geny cementu idą ciągle w górę, podnosząc zyski fabrykantów, wskutek czego wszystkie cementownie rozwijają się pomyślnie, a spółki wypłacają piękne **dywidendy**. Konjunktury handlowe i budowlane dla cementu są obecnie — i będą w przyszłości

coraz to pomyślniejsze, a nie licząc nawet na export, może nowa fabryka łatwo zbyć w kraju 3 do 4 tysięcy wagonów tj. 150.000 do 200.000 beczek cementu, bo popyt musi wzrastać z powodu zamierzonych olbrzymich budowli w najbliższym czasie. Wszak już dziś znaczna część cementu przychodzi z zagranicy, bo zapotrzebowanie przekracza 15 tysięcy wagonów rocznie.

Warunki założenia fabryki cementu w Andrychowie są nader pomyślne; surowiec jest wybornym materiałem, co wykazały analizy; pokład marglu starczy na przeszło 30 lat fabrykacyi. Już druga synteza i wypalenie cementu w Kopenhadze wykazały bardzo dobre własności produktu, co udowadniają załączone orzeczenia (patrz broszurka „O warunkach i korzyściach założenia fabryki cementu w Andrychowie, inż. K. Kłębkowski”). W pobliżu placu budowlanego przyszłej fabryki przechodzi tor kolejowy i przepływa obfity potok. W niedalekiem sąsiedztwie, co również jest bardzo ważnem, powstały kopalnie węgla, jak Brzeszcze, Jaworzno, Borowa, Siersza wodna i inne.

A wreszcie od trasy przyszłego kanału śpławowego leży Andrychów w odległości tylko 20 klm.

Na podstawie przytoczonych dowodów możemy twierdzić, że chwila obecna jest bardzo pomyślna dla założenia cementowni w Andrychowie, a za rok lub dwa byłoby już za późno, gdy większość fabryk zrekonstruuje się i podwoi produkcję swoją.

Zapraszamy więc i wzywamy Wielmożnego Pana, jak i wszystkich wierzących w naszą przyszłość — do wspólnej a zbożnej pracy, przez którą dźwigniemy kraj ekonomicznie i poprzemy oświatę i uobywatelenie ludu naszego.

O terminie ogólnego, konstytuującego się zgromadzenia przyszłych akcyonariuszy damy niebawem znać.“

Kronika.

Zgon. We Lwowie zmarł w d. 3. marca Franciszek Karol Bartosz współwłaściciel kaflarni we wieku lat 40.

Budowle publiczne. We Lwowie rozpisana licytacja ofertowa z terminem 18 kwietnia na budowę wojskowego magazynu na słomę i siano. 82.000 kor.

Dyrekcya kolejowa we Lwowie buduje dwa szeregi domów po sześć trzypiętrowych z przeznaczeniem na mieszkania dla służby kolejowej.

W Krakowie buduje miasto chłodnię w rzeźni miejskiej kosztem około 400.000 kor. Budowę otrzymał budowniczy Hroboni.

W Żydaćowie towarzystwo „Sokół” przystępuje do budowy gmachu własnego kosztem 50.000 kor.

W Kołomyi Dyrekcya kolejowa przystępuje do budowy dwupiętrowego budynku maszynowego kosztem 47.000 kor.

W Żydaczowie. Magistrat ogłasza licytację na budowę rzeźni kosztem około 17.000 kor. z terminem dla wnoszenia ofert do 24 kwietnia.

„Pustelnik” towarzystwo akcyjne dla wyrobu dachówek w Warszawie, dało za r. 1907 dochodu 32 rb. od akcyi tysiąc rublowej t. j. 3, 2%.

„Łazy”. Towarzystwo akcyjne fabryki cementu odbędzie w Warszawie (Warecka 10) w dniu 30 kwietnia ogólne zebranie z porządkiem dziennym: sprawozdanie zarządu i komisji rewizyjnej; bilans za r. 1907; budżet na r. 1908; wybór dwóch członków zarządu i jednego zastępcy oraz komisji rewizyjnej; sprawy bieżące; wnioski akcyonaryuszcy.

st.

Pouczenie kaflarzy w Krakowie. Stowarzyszenie krakowskich robotników, kaflarskich ogłasza, aby kaflarze z prowincyi do Krakowa nie przyjeżdżali, gdyż tu panuje chwilowy brak pracy.

Strejk kaflarski. U Wilhelma Arnolda kaflarza w Stanisławowie był kilkudniowy strejk czeladników kaflarskich, a zakończył się ugodą, przez którą czeladnicy uzyskali podwyżkę 6-ciu hal. od kafla.

Polski węgiel w Wiedniu. Kopalnia „Saturn” z Królestwa polskiego zawarła z magistratem wiedeńskim umowę na dostarczanie przez trzy lata węgla dla gazowni i elektrowni za roczną kwotę 425.000 kor. — Cena ceinara węgla w lecie 1,73 kor. a w zimie 1,78 kor. loco stacya Granica a transport z tej stacyi do Wiednia wynosi 93 h. za 100 kg. Cena używana przez Magistrat jest mniejszą, niż dotychczas płacono za węgiel pruski.

Fabryka dachówek cementowych w Horodence, stowarzyszenie zarobkowe z ograniczoną poręką, zostało z dniem 30 stycznia wpisane do rejestru handlowego sądu w Kołomyi. Udział w stowarzyszeniu wynosi kor. 100. Członkami zarządu są ponownie: Tytus Zulauf dyrektor kasy oszczędności, dr. Czesław

Niewiadomski, radca c. k. Namiestnictwa, Pelagiusz Sadowski inżynier powiatowy, dr. Ignacy Baran adwokat, dr. Witold Święcki adwokat i Tomasz Stefanowicz, zarządca dóbr. Nowe stowarzyszenie zabrało się raźnie do pracy, na razie rozpoczęło zbierać udziały, a w krótkie przystąpi do założenia fabryki.

Nowemu przedsiębiorstwu składamy życzenia powodzenia.

Ruch budowlany w Warszawie i w roku bieżącym zapowiada się bardzo słabo. Nieporozumienie pomiędzy przedsiębiorcami a murarzami trwa dalej. Ci ostatni utrzymują się przy żądaniu ośmiogodzinnego dnia roboczego, co znowu dla przedsiębiorców stanowi warunek nie do przyjęcia. Stanowisko murarzy wpływa na stagnację we wszystkich gałęziach przemysłu, związanych z budownictwem a niezwykle cierpi na tem ceglarstwo, i przewidywać należy, że podobnie jak w roku przeszłym, tak i w tym wiele cegielni nie rozpocznie zupełnie ruchu.

Nowe cegielnie w Krakowie. Znaczne zapotrzebowanie cegieł w latach ubiegłych wpłynęło na przedsiębiorczość w tym przemyśle. Jak się dowiadujemy, ma być w tym roku wybudowaną cegielnia z piecem kregowym na Zwierzyńcu i w Woli duchackiej Koło Płasza.

Nowa kolejka leśna. W okolicy Sokolnik powstaje nowa parowa kolejka leśna, którą buduje firma „Braci Rubinstein i Frommer we Lwowie”. — Dostawa nawierzchni, parku wozowego i lokomotyw powierzona została reprezentantowi firmy Roessemann i Kühnemann p. Juliuszowi Weissowi we Lwowie.

KONKURS.

W celu obsadzenia posady kierownika Fabryki dachówek, drenów i cegieł, rozpisuje się konkurs. Kandydaci Polacy, praktycznie obznajomieni z technicznym i komercyjnym kierownictwem, zechcą wnosić podania pisemnie do Centralnego Zarządu dóbr Karola hr. Lancorońskiego w Rozdole i dołączyć tylko odpisy świadectw, które zwrócone nie zostaną. Osobiste zgłoszenia bezwarunkowo wykluczone.

Majstra

obeznanego dokładnie z pracą we wielkiej fabryce dachówek poszukuje się.
Wiadomość dla D. w Administracji.

RAMKI

do suszenia dachówek glinianych wykonuje się w każdej ilości i według wymaganych wzorów, po cenach najniższych z szybką dostawą. Zgłoszenia przyjmuje
Mindowicz, Jarosław,

Poszukuje posady jako kierownik lub majster w cegielni lub fabryce dachówek. Franciszek S. do Redakcji „Przeglądu”. Może wziąć wyrób na akord.

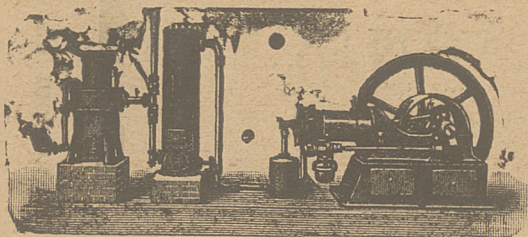
DLA KAFLARZY!

Wielka fabryka kaflí poszukuje zdolnego i energicznego kierownika od 1 czerwca 1908.

Oferty adresować: Lwów. Fach pocztowy 95.

Czeladnik kaflarski dobry stawiacz, obznajomiony ze składaniem szklíw poszukuje **ZARAZ** zajęcia.

Wiadomość dla H. w Administracji „Przeglądu”.

Poszukuje posady zarządcy

do fabryki dachówek lub cegieł
ukończony uczeń szkoły ceramicznej lat 25, posiada kilkuletnią praktykę w pierwszorzędną fabryce dachówek w kraju. — Wiadomość dla Wojciecha P. do Administracji „Przeglądu”.

Poszukuje się do wyrobienia i wypalenia w lecie 1908 roku

Strycharza około ćwierć miliona cegieł w miejscowości położonej w okolicy Skawiny. Strycharz dostanie glinę, budynki, stoły, węgiel, a ma dostarczyć żadaną ilość dobrej cegły. Zgłaszać się należy pod adresem »Strycharz« do Redakcji »Przeglądu«.

Poszukuje posady Maszynista

doświadczony we fabrykacji dachówek.
Po powrocie z Ameryki obejmie posadę zaraz.

Wiadomość dla „Maszynisty” do Administracji „Przeglądu”.

Langen i Wolf — Fabryka motorów. —

Wiedeń X, Luxenburgerstrasse 53.

dostarczają znane w świecie

oryginalne motory „OTTO“

dla ogrzewania naftą, gazem ziemnym i t. p. gazem ssanym generatorowym, miałem koksowym, węglem drzewnym. Pierwszorządne referencje na każde życzenie.

Biurow sprzedaży dla Galicji i Bukowiny:
Karol Krejcar, Lwów, ul. Jabłonowskich 2 i Zielona 6.

W oddziale III.

Zakład budowy mostów:

Konstrukcje mostowe, dachowe i t. d.

1894.
Rok założenia

C.K. uprz. fabryka maszyn

1894.
Rok założenia**L. Zieleniewski w Krakowie**

Towarzystwo Akcyjne.

Prasy
cegłarskie

wyrabia:

W oddziale I.

BUDOWA MASZYN

Maszyny parowe najnowszych typów, stojące i leżące, ze stawidłami: a) wentylowemi własny patent Nr. 19274 b) wentylowemi patent „Elsner“, c) z wentylami tłokowymi, d) suwakowymi. **Maszyny wyciągowe i kołowroty** do kopalń i innych zakładów przemysłowych. **Kompresory** wentylowe jedno i dwustopniowe. **Pompy** parowe dla wodociągów, kopalń i t. d. **Wyciągnie i żurawie.**

Urządzenia mechaniczne dla CEGIELNI, gorzelń, tartaków, młynów i t. d. Części transmisyjne najnowszych typów.

Maszyny parowe

W oddziale II.

KOTLARNIA:

Kotły parowe, zbiorniki i t. d.

Odlewy surowe z żelaza i metali podług własnych lub nadesłanych modeli.

Odlewnia żelaza:

W oddziale IV.

WODOCIĄGI

dla miast, gmin, folwarków, **zakładów kąpielowych**, fabryk, ogrodów, gmachów publicznych, domów prywatnych i t. d.

Poszukiwanie i uchwycenie źródeł. — Wiercenie studzien. — Ustawianie pomp. instalacje domowe z klozetami, łazienkami i t. d.

Centralne

Ogrzewanie

wszelkich systemów

i Wentylacje

Łaźnie. — Mechaniczne Pralnie, Suszarnie i t. d.

projektują i wykonują

inżynier Leonard Nitsch i Spółka,
Kraków, ulica Kolejowa L. 18.

Najlepsze referencje z dotychczas wykonanych robót.
Kosztorysy bezpłatnie.

Cegielnia Parowa

spadkobierców ś. p.

Franc. Górniaka w Sibicy,
p. Cieszyn.

Poleca Szan. P. T. Publiczności wyroby własne, jako to: cegłę murową (maszynową i ręczną), cegłę brukową (dłazdkówkę), cegłę kanałową, cegłę żłobową, cegłę studzienną, cegłę kominową, dachówkę żłobkowaną (falcowaną), rurki do osuszania gruntów (drenowania) i t. d.

KRAJOWE KURSA

dla
PRZEMYSŁU
KIERAMICZNEGO

w Podgórzu

Kształcą personal
pomocniczy dla
wszelkich zakładów
ceramicznych.

Nauka trwa 18 miesięcy
i rozpoczyna się corocznie
z dniem 1 paźdz.

Nauka bezpłatna.

KRAKOWSKA GAZOWNIA MIEJSKA

Nr. Telefonu : Zakładu 72, Filii 198, Sklepu 345.

Poleca Szan. Publiczności :

Smole gazową (ter)

do utrwalania drzewa jako to: słupów
parkanowych, wiązań mostowych, porę-
czy, dachów gontowych, oraz do smoło-
wania dachówek, zwłaszcza cementowych.

Koks gazowy

gruby do kuźni i osuszania, łamany na opał.

PATENTY na wy- nalazki

wyjednywa

Inżynier Stan. Dzbański

przysięgły Rzecznik patentowy

Wiedeń VII. Lindengasse 2 (w pobliżu c. k.
urzędu patentowego).

**tożki Segera do mierzenia temperatur
w piecach. Aparaty do kontrolowania
ruchu technicznego, jak ciągnięcie
rozmaitych systemów, zegary, termometry i aparaty do
badania gazów kominowych. Piece próbne do
topienia glazur rozmaitych systemów, opalane ko-
ksem, węglem kamiennym lub drzewnym.
widry do wiercen próbnych najlepszej konstrukcji:
wiercą w 3 godzinach 10 m. Aparaty do
badania materiałów budowlanych. Potrzeby labo-
ratoryjne. Dzieła techniczne z zakresu ceramiki.
zybrowy papier. Stalowy drut do obcinania itd.
Dostarcza po oryginalnych cenach :
Jan Lombardo
chemik technolog w Podgórzu.**

PIERWSZY KRAKOWSKI ZAKŁAD ŚWIATŁODRUKÓW

T. KASZNICA i Ska

Grzegórzki, Piaski 33,
obok Krakowa przy
Mogilskiej rogatce - -
- - - Telefon 114. - - -

Wykonuje reprodukcje wszelkich rysun-
ków technicznych o największych rozmiar-
ach jak: negrografie, wielokolorowy druk
algraficzny. Największa rama do kopiowa-
nia o rozmiarach 2000×1000 mm. Do re-
produkcyj należy nadesłać kopię na kalce
papierowej lub płóciennej, względnie ory-
ginalny rysunek. Odbitki negrograficzne
nie różnią się wcale od planów rysowa-
nych tuszem.

BIURO TECHNICZNO-RYSUNKOWE
przyjmuje do opisywania, kopiowania i ad-
justowania rysunki techniczne. — Przy-
jmuje dostawę wszelkich przyborów rysun-
kowych, instrumentów i narzędzi mierni-
czych.

Próbki i wzory reprodukcji wysyła się
bezpłatnie.